

Rapport QuickScan Flora- en fauna-activiteit

N303 Voorhuizen - Huinen

Eelerwoude

Op weg naar 100% natuurinclusief

Opdrachtgever:
Provincie Gelderland
[redacted]
Markt 11
6811 CG Arnhem

Opdrachtnemer:
Eelerwoude
Onze vestigingen
088-1471100
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer:	206121
Datum:	20-3-2026
Projectleider:	[redacted]
Opgesteld:	[redacted]
Gecontroleerd:	[redacted]
Status:	Definitief
Versie:	1

© 2025 Eelerwoude
Dit rapport is enkelzijdig opgemaakt.

Disclaimer: *Dit rapport is opgesteld als onafhankelijke toets, met inachtneming van de informatie die is aangeleverd door de opdrachtgever en de beschikbare informatie over het voorkomen van beschermde plant- en diersoorten op of nabij het plangebied. Dit voor zover deze bekend zijn op het moment van onderzoek en rapportage. Het veldonderzoek is met de grootste zorgvuldigheid en deskundigheid uitgevoerd. Desondanks kan niet volledig worden uitgesloten dat bepaalde soorten niet zijn opgemerkt. Evenmin kan worden uitgesloten dat na het veldbezoek soorten zich alsnog op het plangebied hebben gevestigd. Eelerwoude kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele (gevolg) schade als gevolg van later beschikbaar komende informatie of kennis. Aan de in het rapport opgenomen conclusies kunnen geen rechten worden ontleend.*

Inhoudsopgave

1 Inleiding 4
2 Huidige situatie en ontwikkeling 5
2.1 Huidige situatie 5
2.2 Voorgenomen ontwikkeling 5
3 Wettelijk beschermingskader Natuur 8
3.1 Inleiding 8
3.2 Bescherming van soorten 8
3.3 Zorgplichten 9
3.4 Bescherming van gebieden 10
3.5 Bescherming van houtopstanden 11
3.6 Gelders Natuurnetwerk 12
4 Methode 13
4.1 Inleiding 13
4.2 Bureauonderzoek 13
4.3 Terreinbezoek 13
5 Resultaten en bevindingen 14
5.1 Inleiding 14
5.2 Beschermde soorten 14
5.3 Overige (Rode Lijst) soorten 19
5.4 Gebieden 20
5.5 Houtopstanden 20
5.6 Gelders Natuurnetwerk 20
6 Effecten, conclusies en aanbevelingen 22
6.1 Beschermde soorten 22
6.2 Bescherming gebieden 27
6.3 Bescherming houtopstanden 27
6.4 Geldersch Natuurnetwerk 28
6.5 Geldigheid rapportage 28

1 Inleiding

De Provincie Gelderland is voornemens werkzaamheden uit te voeren aan het tracé van de N303 gelegen tussen Voorhuizen en de rotonde bij Huinen (Afbeelding 1; Afbeelding 2). Werkzaamheden betreffen onder andere herwaardering van de 80 km/h weg naar een 60 km/h weg met verhoogde rijbaanscheiding, het vergraven van de geleidende sloot langs het tracé en het realiseren van een vrijgelegen fietspad van circa 3 meter breed evenwijdig aan de N303.

In verband met deze voorgenomen ontwikkeling is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving en het natuurbeleid noodzakelijk. Tevens is een NNN en toetsing aan het Natura 2000 beleid vereist. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van het natuurbeschermingsrecht.

Eerste stap in deze toetsing is het uitvoeren van een verkennend onderzoek. Op basis van een bureauonderzoek en een veldbezoek wordt aan de hand van aanwezige terreintypen en toevallige waarnemingen van soorten zo goed mogelijk ingeschat welke beschermde gebieden en plant- en diersoorten aanwezig (kunnen) zijn. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen. Voorliggende rapportage gaat hier verder op in.

2 Huidige situatie en ontwikkeling

2.1 Huidige situatie

Het plangebied betreft de N303 gelegen tussen de aansluiting met de randweg Voorthuizen en de rotonde Huinen en de directe omgeving, voor het grootste deel gelegen in de gemeente Putten (±1,7 km), en zuidelijke in de gemeente Nijkerk (±0,65 km). De totale lengte van het plangebied strekt over 2,5 kilometer lengte.

Langs het plangebied bevinden zich enkele boerenerven met opstallen en woonhuizen. Op het kruispunt met de Prinsenweg bevindt zich een bungalowpark. Uitgezonderd van enkele plaatsen is er geen straatverlichting aanwezig in het plangebied. De straatverlichting bevindt zich voor boerderij Groot Koestapel en nabij kruisende wegen in het noorden van het plangebied.

Het plangebied doorsnijdt een landgoed dat in originele staat wordt beheerd. De beplanting in en rond het plangebied betreft een mix van bospercelen (gemengd bos met Amerikaanse eik, zomereik, berk en beuk, en bosvakken met lariks, Douglas en grove dennen voor houtproductie), struwelen en wildwallen met onder andere hazelaar, hulst, kamperfoelie, lijsterbes, meidoorn, sleedoorn. Tevens grenst er een met pijpenstrootje vergrast heideveld aan de oostzijde van het plangebied. Langs het wegtracé bevindt zich een beukenlaan van beuken met een diameter van 20 – 60 cm en van verschillende leeftijden. Afbeelding 3a tot en met 3e geven een indruk van het plangebied.

Het plangebied ligt nabij Natura 2000-gebied De Veluwe en kent lijnvormige boomlanen. Het betreft openbare weg en deels particulier eigendom (wandelen op wegen en paden).

2.2 Voorgenomen ontwikkeling

Provincie Gelderland is voornemens werkzaamheden uit te voeren aan het tracé van de N303. Deze werkzaamheden houden in: het omvormen van een 80 km/u naar een 60 km/u weg, het realiseren en verbreden van het vrijgelegen fietspad. Daarnaast worden er maatregelen genomen om de natuurwaarde van het gebied te vergroten, zoals het aanleggen van een faunatunnel ten behoeve van kamsalamander en andere kleine tot middelgrote dieren (dimensie van 5 x 1,5 m), het aanleggen van (een) eekhoorn/boommarterbrug(gen), het realiseren van natuur van hoge waarden en een natuurlijke waterberging in een aangrenzend weiland.
Voor deze ontwikkeling worden bomen gekapt die tussen de bestaande weg en het fietspad staan. Deze worden vervangen door een landschappelijke haag. Bebouwing wordt niet verwijderd. De sloot wordt deels vergraven, deze wordt verlegd.

Na voltooiing van de werkzaamheden zal het plangebied functioneren als 60 km/u N-weg, met afgescheiden fietspad. Op enkele delen zal het fietspad wijken van het tracé van de N-weg.

Op dit moment is de exacte planning van de werkzaamheden onduidelijk. Er wordt gericht op de start van de werkzaamheden in 2026/2027.

Afbeelding 3a: Impressie plangebied, situatie op 28-03-2024. Situatie aan het begin (zuiden, < km 0.1) van het plangebied met aangrenzende tuinen en struweel. Oostelijk ligt tevens een afwaterende sloot langs de tuinen. Hoge diversiteit aan boom- en struiksoorten.

Afbeelding 3b: Impressie plangebied, situatie op 28-03-2024. Ter hoogte van km 0.3 met links jonge bomen langs de weg, en rechts een watervoerende overloop sloot door het bos aan de oostzijde van de N303.

Afbeelding 3c: Impressie plangebied, situatie op 28-03-2024. Ter hoogte van km 0.4; links de verbinding van de overloop sloot me de wegbegeleidende sloot. En rechts stuiklaag van kamperfoelie tussen de eiken- en beukenbomen.

Afbeelding 3d. Impressie plangebied, situatie op 28-03-2024. Rechts: km 1.2 met Hoeve Groot Koestapel in de achtergrond en links km 1.5 met grenzend aan de weg een zeer nat grasland.

Afbeelding 3e. Impressie plangebied, situatie op 28-03-2024. De wegberm wordt regelmatig betreden en kapotgereden door verkeer langs het gehele traject.

3 Wettelijk beschermingskader Natuur

3.1 Inleiding

Het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet bestaat uit drie onderdelen: de bescherming van soorten, de bescherming van gebieden en de bescherming van houtopstanden. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door het Natuurnetwerk Nederland, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. De provincies zijn in de meeste gevallen het bevoegd gezag. Alleen in een aantal situaties, zoals bij ruimtelijke ingrepen waarmee grote nationale belangen zijn gemoeid, is het Rijk het bevoegd gezag. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante regels waaraan voldaan moet worden.

3.2 Bescherming van soorten

Het uitgangspunt bij het onderdeel soortenbescherming (toetsing flora- en fauna-activiteit) is dat geen schade mag worden toegebracht aan beschermde dieren of planten. De wet kent een drietal beschermingsregimes; beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn, beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn en beschermingsregime “Andere soorten”.

Het systeem van de Omgevingswet wijkt af van wat eerder in de Wet natuurbescherming was opgenomen; er is niet langer sprake van absoluut verbod met een mogelijkheid om ontheffing van dit verbod te krijgen, maar van verbod behoudens wanneer men beschikt over een daartoe bedoelde omgevingsvergunning.

Voor welke situaties een omgevingsvergunning voor de flora- en fauna-activiteit nodig is, is vastgelegd in hoofdstuk 11 van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal):
Vogels (Vogelrichtlijnsoorten):

- er geldt vergunningplicht voor activiteiten die kunnen leiden tot het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende vogels die van nature in Nederland leven als bedoeld in artikel 1 Vogelrichtlijn;
- tevens geldt de vergunningplicht voor het opzettelijk vernielen of beschadigen van nesten, rustplaatsen en eieren én het opzettelijk storen van vogels.

Dit is vastgelegd in artikel 11.37 van het Bal.

Europees beschermde soorten:

- er geldt vergunningplicht voor het in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk verstoren, doden of opzettelijk vangen van in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onder a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn;
- er geldt vergunningplicht voor het in de natuur opzettelijk vernielen of rapen van eieren én het verstoren en het beschadigen of vernielen van de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van bedoelde diersoorten;
- er geldt ook vergunningplicht voor het opzettelijk plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onder b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied.

Dit is vastgelegd in artikel 11.46 van het Bal.

Andere (nationaal) beschermde soorten:

- er geldt vergunningplicht voor het opzettelijk doden of vangen van in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten zoals genoemd in bijlage IX, onder A van het Bal;

- vergunningplicht geldt ook voor het opzettelijk beschadigen of vernielen van de vaste voortplantingsplaatsen, rustplaatsen of eieren van de hiervoor bedoelde dieren;
- vergunningplicht geldt ook voor het opzettelijk in hun natuurlijke verspreidingsgebied plukken en verzamelen, afsnijden, ontwortelen of vernielen van vaatplanten van de soorten, genoemd in bijlage IX, onder B van het Bal.

Dit is vastgelegd in artikel 11.54 van het Bal.

De vergunningplicht zoals hiervoor benoemd is niet absoluut. Het verbod om zonder omgevingsvergunning bepaalde handelingen uit te voeren bestaat niet als er voor bepaalde handelingen of activiteiten een vrijstelling is verleend. Dergelijke vrijstellingen kunnen landelijk gelden en worden door de Minister vastgesteld. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening ook bepaalde vrijstellingen verlenen. Deze vrijstellingen verschillen per provincie.

Er bestaan ook andere wetsinstrumenten die een vergunningplicht uitsluiten. Dit kan doordat bepaalde activiteiten zijn opgenomen in een programma, of dat de handelingen worden uitgevoerd op grond van een aangewezen gedragscode. Wanneer dit aan de orde is wordt dit verderop in het rapport toegelicht.

Tot slot gelden onder de Omgevingswet een aantal (nieuwe en uitgebreide) specifieke zorgplichtbepalingen. Deze worden in paragraaf 3.3 toegelicht. Belangrijk is dat vanaf 2024 ook een specifieke zorgplicht geldt voor soorten die op een Nederlandse Rode lijst zijn geplaatst. Deze zorgplicht heeft tot gevolg dat ook vooraf moet worden nagegaan of er een kans is dat één of meer van deze Rode lijst-soorten binnen of in de directe omgeving van het plangebied kunnen voorkomen. Dit voor zover het om soorten gaan die niet al onder het hiervoor beschreven beschermingsregime vallen en waarvoor vergunningplicht geldt in geval van handelingen met schadelijke gevolgen. Voor deze Rode lijst-soorten is in hoofdstuk 5 een eigen paragraaf opgenomen.

Voor iedere activiteit, handeling, ruimtelijk plan of ruimtelijke ontwikkeling is het verplicht om te toetsen of deze kan leiden tot vergunningplicht, of dat mogelijk een vrijstelling van deze vergunningplicht geldt. Maar ook of er mogelijk een specifieke zorgplicht van toepassing kan zijn. Bijlage 1 gaat verder in op het wettelijk kader bij toetsing aan het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet.

3.3 Zorgplichten

Algemene zorgplicht
In artikel 1.7 van de Omgevingswet is opgenomen dat iedereen die weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat zijn activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor de fysieke leefomgeving:

- alle maatregelen moet nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen;
- als die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, moet hij die gevolgen zoveel mogelijk beperken en ongedaan maken;
- als de gevolgen onvoldoende kunnen worden beperkt, moet hij die activiteit achterwege laten voor zover dat redelijkerwijs van hem kan worden gevraagd.

Daarnaast is in artikel 1.7a van de Omgevingswet ook een algemeen verbod opgenomen. Daarin is vastgelegd dat het verboden is om een activiteit te verrichten of na te laten als daardoor aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving (dreigen te) ontstaan. Het betekent bijvoorbeeld dat het verboden is onnodig dieren en planten te doden, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.
Verder is het op grond van artikel 2.1 van de Wet dieren verboden om zonder redelijk doel of met overschrijding van hetgeen ter bereiking van zodanig doel toelaatbaar is, bij een dier pijn of letsel te veroorzaken dan wel de gezondheid of het welzijn van het dier te benadelen. Dat geldt ook voor in het wild levende dieren.

Specifieke zorgplichten
Naast deze algemene zorgplichten gelden vanaf 2024 ook een aantal specifieke zorgplichten (artikel 4.3 van de Omgevingswet).

Deze specifieke zorgplichten in relatie tot natuur staan in het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal).

Flora- en fauna-activiteiten
Voor dit plan zijn de in artikel 11.27 van het Bal opgenomen specifieke zorgplichten voor het uitvoeren van Flora- en fauna-activiteiten van belang.

Samengevat komen deze zorgplichten op het volgende neer:
Een ieder die een activiteit wil gaan uitvoeren en waarbij hij of zij weet, of redelijkerwijs kan vermoeden dat die activiteit nadelige gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden of soorten dan is hij/zij verplicht om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van diegene kunnen worden gevraagd om die gevolgen te voorkomen of zelfs de activiteit niet uit te voeren. Is er toch noodzaak voor deze activiteit en kunnen de nadelige gevolgen niet geheel worden voorkomen dan moet er voor gezorgd worden die gevolgen zoveel mogelijk worden beperkt of ongedaan gemaakt.

Meer specifiek geldt een plicht om:
voorafgaand aan de activiteit na te (laten) gaan of er aanwijzingen zijn van de aanwezigheid op of nabij de locatie waar de activiteit wordt verricht of in de directe nabijheid daarvan:
- van nature in Nederland in het wild levende vogels;
- van nature in Nederland in het wild levende dieren of planten van soorten, genoemd in de bijlagen II, IV en V bij de Habitatrichtlijn;
- dieren of planten van soorten, genoemd in bijlage IX bij het Bal of in de (Nederlandse) Rode lijsten; en
- voor die soorten belangrijke leefgebieden of natuurlijke habitats;

Wanneer dit het geval is dient de initiatiefnemer op objectieve wijze (laten) vaststellen dat nadelige gevolgen kunnen worden uitgesloten voor dieren van die soorten, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten. Kan dat niet dan zal moeten worden nagegaan welke gevolgen de activiteit kan hebben voor dieren van die soorten, hun nesten, hun voortplantingsplaatsen, hun rustplaatsen en hun eieren, of voor planten van die soorten en moet er (aantoonbaar) passende preventieve maatregelen worden getroffen om die nadelige gevolgen te voorkomen, wordt gemonitord of de maatregelen werken en worden zo nodig herstelmaatregelen uitgevoerd.

3.4 Bescherming van gebieden

Met het onderdeel gebiedsbescherming (toetsing Natura 2000-activiteit) worden binnen de Omgevingswet de Natura 2000-gebieden beschermd. Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Voor alle gebieden gelden instandhoudingsdoelstellingen. De kern van de bescherming is dat deze instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar mogen worden gebracht.

Activiteiten of projecten mogen geen negatieve effecten hebben op de waarden waarvoor het gebied is aangewezen. Essentieel is dat vergunningplicht geldt als uit een Natura 2000-toets volgt dat activiteiten een verslechterende of significant verstorende gevolgen kunnen hebben voor een Natura 2000-gebied of een bijzonder nationaal natuurgebied.

Net als bij soorten zijn er ook in de wet mogelijkheden om van deze vergunningplicht af te wijken wanneer de bepaalde activiteit is vastgelegd in een programma, de provinciale omgevingsverordening of ministeriële regeling. Dit is vastgelegd in paragraaf 11.1.2 van het Bal.

3.5 Bescherming van houtopstanden

Het kappen of rooien van een boom of bomen uit een houtopstand is niet zomaar toegestaan onder de Omgevingswet. Dit geldt ook bij het rooien of het verrichten van handelingen die de dood of ernstige beschadiging van bomen tot gevolg hebben. Hieronder valt ook beschadiging door vee. Onder houtopstand wordt verstaan:

- iedere zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend.

De gemeente stelt de grenzen van de 'bebouwingscontour houtkap' bij besluit vast. De grenzen zijn bij de gemeente na te vragen.

De bescherming van houtopstanden kent twee belangrijke instrumenten: meldingsplicht en maatwerkvoorschrift. Een kapmelding is verplicht bij de kap van bomen buiten de bebouwingscontour houtkap. Veelal geldt een 1 op 1 herplantplicht. Provincies bepalen welke gegevens bij een melding moeten worden aangeleverd. Voor het vellen van een houtopstand in verband met realisatie van een Natura 2000-doel geldt er geen meld- en herplantplicht.

De voorgenomen kap van een houtopstand hoeft niet gemeld te worden als het gaat om:

- houtopstanden binnen de bij besluit van de gemeenteraad vastgestelde grenzen van de bebouwingscontour houtkap;
- houtopstanden op erven of in tuinen;
- fruitbomen en windschermen om boomgaarden;
- naaldbomen, kennelijk bedoeld om te dienen als kerstbomen, indien niet ouder dan twintig jaar;
- kweekgoed;
- uit populieren of wilgen bestaande:
    - wegbeplantingen;
    - beplantingen langs waterwegen, en
    - eenrijige beplantingen langs landbouwgronden.
- het dunnen van een houtopstand;
- uit populieren, wilgen, essen of elzen bestaande beplantingen die kennelijk zijn bedoeld voor de productie van houtige biomassa, indien zij:
    - ten minste eens per tien jaar worden geoogst;
    - bestaan uit minstens tienduizend stoven per hectare per beplantingseenheid, zijnde een aaneengesloten beplanting die niet wordt doorsneden door onbeplante stroken breder dan twee meter, en
    - zijn aangelegd na 1 januari 2013.
- houtopstanden die een kleinere oppervlakte grond beslaan dan 10 are, of bestaan uit een rijbeplanting die 20 of minder bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

De provincie kan middels een maatwerkvoorschrift een kapverbod opleggen. Mag er wel worden gekapt, dan moeten meestal ook nieuwe bomen worden aangeplant. De provincie kan met een maatwerkvoorschrift afwijken van de Rijksregels over vellen en herbeplanten. Dit hangt ervan af of hiervoor een provinciale verordening is opgesteld. Mogelijk is ook een omgevingsvergunning van de gemeente nodig. Het aanvragen van deze omgevingsvergunning en het indienen van een kapmelding moet apart van elkaar worden gedaan.

Voor onderstaande houtopstanden geldt geen melding- en herplantplicht:

- het vellen van houtopstanden ter uitvoering van een instandhoudingsmaatregel of een passende maatregel;
- het vellen van houtopstanden voor de aanleg en het onderhoud van brandgangen op natuurterreinen;

- het vellen van houtopstanden en herbeplanten op een wijze die is beschreven in een goedgekeurde gedragscode.

3.6 Gelders Natuurnetwerk

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. In of in de directe nabijheid van het NNN geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Een toetsing aan het natuurbeleid is alleen noodzakelijk als de ontwikkeling in strijd is met het omgevingsplan. In een aantal provincies kent het natuurbeleid externe werking of zijn bepalingen opgenomen waaraan het omgevingsplan dient te voldoen. Dit is vastgelegd in de provinciale Omgevingsverordening. Daar waar dit aan de orde is wordt dit in de volgende hoofdstukken toegelicht.

3.6.1 Gelders Natuurnetwerk

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is het Nederlands netwerk van bestaande en nieuw aan te leggen natuurgebieden. Het netwerk moet natuurgebieden beter met elkaar en met het omringende agrarisch gebied verbinden. Dit Natuurnetwerk is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing en de ontwikkeling van het Natuurnetwerk en hebben hiervoor soms een andere benaming. Zo gebruikt Gelderland de benaming Gelders Natuurnetwerk (GNN). De provincie heeft daarnaast de Groene Ontwikkelingszone (GO) vastgelegd. Dit zijn gebieden die over het algemeen rond en tussen de GNN liggen, zoals de ecologische verbindingszones, weidevogelgebieden en rustgebieden voor wintergasten (ganzen). In de GO is ruimte voor economische ontwikkelingen indien deze samengaan met een substantiële versterking van de kernkwaliteiten en de samenhang tussen aangrenzende en inliggende natuurgebieden.

In het GNN en GO geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de kernkwaliteiten, samenhang en/of oppervlakte van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op het GNN of GO denkbaar zijn, is het noodzakelijk een GNN-toetsing uit te voeren. De GNN en de GO worden beide beschermd tegen aantasting van de kernkwaliteiten.

4 Methode

4.1 Inleiding

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.2 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is (indien beschikbaar) gebruikgemaakt van landelijke, provinciale en regionale verspreidingsinformatie:

- NDFF (Nationale Databank Flora en Fauna) waarbij data van de afgelopen 5 jaar is geraadpleegd;
- de flora- en faunadatabase van Eelerwoude. Eelerwoude heeft meerdere onderzoeken in de nabije omgeving uitgevoerd. De data van deze onderzoeken is opgeslagen in deze database.

4.3 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten en/of soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door [redacted] en [redacted] uitgevoerd, ecologisch adviseurs bij Eelerwoude (Kader - Ecologisch deskundige). Het veldbezoek is uitgevoerd op 28-03-2024 bij 10°C, half bewolkt tot bewolkt weer en windkracht 2 Bft. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopenonderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten genoteerd.

Kader – Ecologisch deskundige

De veldmedewerkers van Eelerwoude beschikken over een uitgebreide ervaring met de betreffende soortgroepen en voldoen aan de criteria van 'ecologisch deskundige'. Met een ecologisch deskundige wordt bedoeld een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dienen te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO- dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie; en/of
- op MBO-niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt het natuurbeschermingsrecht, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten; en/of
- als ecoloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk Gebied; en/of
- zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of -bescherming.

5 Resultaten en bevindingen

5.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldbezoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit de literatuur en andere informatiebronnen. In paragraaf 5.2 worden de waarnemingen en resultaten vermeld van soorten waarvoor onder de Omgevingswet mogelijk een vergunningsplicht (of vrijstelling) geldt.

In paragraaf 5.3 worden de waarnemingen en resultaten vermeld van aangetroffen of mogelijk aan te treffen soorten die niet specifiek beschermd zijn op basis van de (verbods)artikelen zoals opgenomen in de artikelen 11.37, 11.46 of 11.54 van het Bal maar die op een Nederlandse Rode lijst zijn vermeld en waarvoor een specifieke zorgplicht geldt.

5.2 Beschermde soorten

5.2.1 Planten

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende plantensoorten aangetroffen: brede weegbree, gele dovenetel, gewoon biggenkruid, gewoon speenkruid, hazelaar, kamperfoelie, moeraswederik, niervaren spec., paardenbloem, ridderzuring, winterpostelein. Tevens zijn diverse boomsoorten aangetroffen: Amerikaanse eik, beuk, douglasspar, grove den. Aangetroffen soorten zijn indicatoren van matig voedselrijk tot voedselrijk, weinig verzuurd, vochtig milieu. Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Gelet op het huidige gebruik van het plangebied als provinciale weg welke grotendeels is verhard, rijsporen in de berm aanwezig zijn en de berm intensief wordt onderhouden, was dit ook niet de verwachting. Vanwege beperkingen konden aanliggende percelen alleen van een afstand worden beoordeeld. Ook vanuit de omgeving zijn er geen waarnemingen bekend van beschermde plantensoorten (NDFF, 2024). Vrijwel alle beschermde plantensoorten komen voor in zeer specifieke biotopen als hoogvenen, kalkgraslanden en eeuwenoude muren. Deze specifieke biotopen zijn niet aanwezig binnen het plangebied en daarmee zijn beschermde plantensoorten hier uit te sluiten.

5.2.2 Zoogdieren

Vleermuizen

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied. In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, laatvlieger, gewone grootoorvleermuis en eventueel watervleermuis.

Verblijfplaatsen
Vleermuizen maken gedurende het jaar gebruik van een netwerk van vaste rust- en verblijfplaatsen (Kader - Vleermuisverblijfplaatsen). Deze verblijfplaatsen kunnen de volgende functies hebben:

- kraamverblijfplaats;
- zomerverblijfplaats;
- paar- en/of baltsverblijfplaats;
- winterverblijfplaats.

Kader - Vleermuisverblijfplaatsen

Onder de vleermuizen zijn gebouw bewonende en/of boom bewonende soorten aanwezig. Gewone dwergvleermuis en laatvlieger zijn hoofdzakelijk gebouw bewonend. Rosse vleermuis is voornamelijk boom bewonend en gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis bewonen zowel bomen als gebouwen. Voorbeelden van verblijfplaatsen in gebouwen zijn ruimtes in spouwmuren en achter boeiboorden en gevelbetimmering. Holten en spleten in bomen en ruimtes achter loszittend schors zijn voorbeelden van verblijfplaatsen in bomen.

Vanuit de verschillende functies van de verblijfplaats worden weer andere eisen gesteld aan bijvoorbeeld het klimaat, de toegankelijkheid en de expositie van het verblijf ten opzichte van de zon. Als kraamverblijfplaats worden meestal gebouwen en/of bomen uitgekozen waarbinnen een constant klimaat heerst. Bij gebouwen zijn dit voornamelijk woningen met een spouwmuur of een geïsoleerd dak. Sommige vleermuizen hebben aan een opening van 1-2 cm voldoende om naar binnen te kruipen. Bij bomen gaat het meestal om dikke, oude bomen met een dikke restwand.

In het plangebied zijn bomen aanwezig die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor boombewonende vleermuizen zoals rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en eventueel gewone grootoorvleermuis of watervleermuis. Het gaat hierbij om zowel boomholtes als spleten in de beuken tussen het fietspad en de autoweg, als ook in bomen buiten het tracé binnen 25 meter van het plangebied. Bij enkele bomen zit schors los waarachter vleermuizen kunnen huizen. Daarnaast kunnen in de gebouwen langs de randen van het plangebied vleermuizen verblijven. Deze gebouwen blijven behouden.

Foerageergebieden en vliegroutes

De randen van het plangebied zijn door de grote mate aan verkeer en verlichting redelijk geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Ook de omgeving is eveneens geschikt als foerageergebied, onder meer door de aanwezigheid van bosranden en singels door weilanden waardoor luwe en donkere plekken aanwezig zijn. Vleermuizen gebruiken lijnvormige elementen om zich langs te verplaatsen, zoals bomenlanen en houtsingels, welke als vliegroute kunnen dienen (Kader – Foerageergebieden en vliegroutes). De N303 vormt door de vrijwel aaneengesloten bomenlaan een potentiële vliegroute.

Kader - Foerageergebieden en vliegroutes

Foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen zijn beschermd indien bij het verdwijnen ook een verblijfplaats ongeschikt wordt. Bijvoorbeeld door het onderbreken van een vliegroute wordt een foerageergebied onbereikbaar, waardoor de vleermuizen onvoldoende voedsel kunnen vinden. Bij het verdwijnen van foerageergebieden of vliegroutes wordt derhalve onderzocht of er voldoende bereikbare alternatieven zijn.

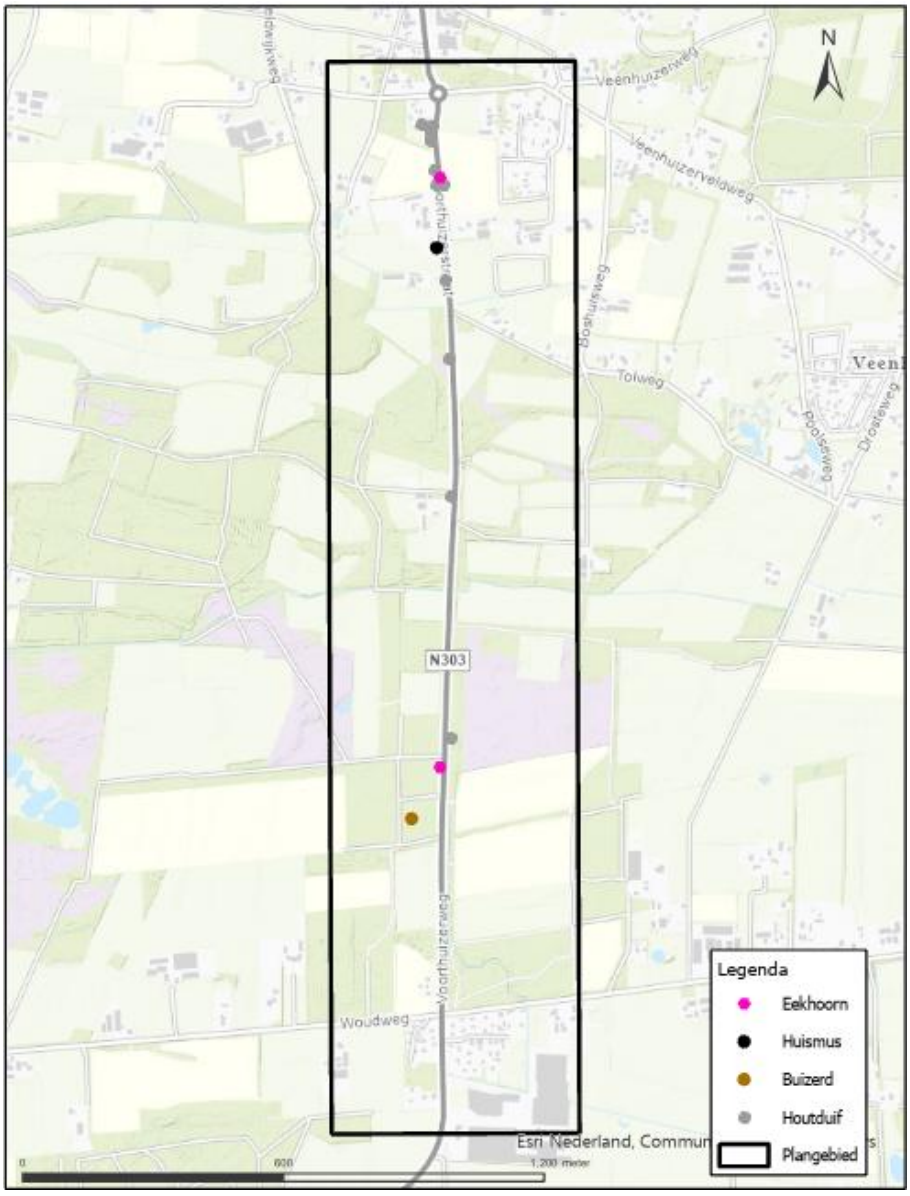
Vleermuizen maken gebruik van lijnvormige landschapselementen zoals bomenrijen en singels om zich langs te verplaatsen. Een aaneengesloten kronendak heeft hierbij de voorkeur. Van vleermuizen is bekend dat onderbrekingen in de lijnstructuur maximaal 100 tot 200 meter mogen bedragen (kleinere en langzaam vliegende soorten 50 meter). Wanneer de onderbrekingen groter zijn dan deze afstand kunnen sommige soorten deze afstand niet overbruggen en zullen ze uitwijken naar alternatieve vliegroutes en foerageergebieden.

Overige zoogdieren

Op basis van de systematiek van de Omgevingswet (hoofdstuk 3) geldt dat voor de in de wet benoemde soorten of soortgroepen – in geval van schade, verstoring of vernieling van vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen een vergunningplicht geldt. Op deze vergunningplicht gelden een aantal uitzonderingen. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening een vrijstelling van vergunningplicht bepalen.

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt
In de omgevingsverordening van de provincie Gelderland (Omgevingsverordening Gelderland 2023; gepubliceerd op 04-12-2023) is voor de volgende (mogelijk) in het plangebied voorkomende soorten een vrijstelling van vergunningplicht opgenomen voor ruimtelijke inrichting: egel, haas, konijn, ree, vos, en diverse (woel- en spits)muizen.

Soorten waarvoor <u>geen</u> vrijstelling van vergunningplicht geldt
Beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals eekhoorn, boommarter, steenmarter, bunzing, das, worden in het plangebied verwacht. Op het tracé zijn twee nesten van eekhoorn gevonden in de top van twee beuken (Afbeelding 4), evenals bomen met voldoende grote (spechten)gaten waar mogelijk eekhoorn en/of marter-achtingen in kunnen verblijven.
De slootkant en het struweel van het plangebied kunnen mogelijk functioneren als vaste rust- en verblijfplaats voor kleine marters. Omdat hierdoor kan worden aangenomen dat kleine marters aanwezig zijn, ook gezien de ligging in een groene omgeving, adviseren wij direct over te gaan tot het aanvragen van een omgevingsvergunning flora en fauna-activiteit.
Mogelijk dat voor bovengenoemde soorten, zoals eekhoorn en das, het plangebied (ook) onderdeel uitmaakt als leefgebied, zoals foerageergebied langs de randen van de weg, maar dit betreft echter geen essentieel leefgebied gezien de ligging in een groene omgeving.
Tijdens de QuickScan was het niet mogelijk om een gedegen inventarisatie te doen van eventueel aanwezige dassenburchten. Vanaf de weg zijn geen dassenburchten of dassentunnels waargenomen. Echter zijn er wel waarnemingen van dassen bekend (NDFF, 2024) waarmee de aanwezigheid van deze soort niet kan worden uitgesloten.

Afbeelding 4. Aangetroffen nesten binnen het plangebied. (Bron basislaag: ESRI 2024)

5.2.3 Vogels

Alle vogels zijn als soort beschermd onder de Omgevingswet. Onderscheid wordt gemaakt tussen vogels met jaarrond beschermde nesten, vogels met jaarrond beschermde functionele leefomgeving en overige (broed)vogels.

Jaarrond beschermde nesten
Onder de vogels met jaarrond beschermde nesten vallen onder andere soorten die hun nesten ook buiten het broedseizoen gebruiken, soorten die elk jaar op dezelfde plaats broeden en daarin zeer honkvast zijn en soorten die steeds van hetzelfde nest gebruik maken en niet of nauwelijks zelf een nest kunnen bouwen.

In en in de nabijheid van het plangebied, en uit de data van het NDFF (2024), kunnen de volgende soorten verwacht worden, dan wel zijn waarnemingen bekend: buizerd, huismus, ransuil, roek, sperwer, kerkuil, steenuil. Kerkuil en steenuil hebben mogelijk vaste rust- en verblijfplaatsen in de opstallen gelegen langs de randen van het plangebied. Zij maken veelal gebruik van geplaatste nestkasten al worden ook nissen gebruikt om te nestelen. Balken worden veel gebruikt als roestplaats. Ook huismussen, en eventueel gierzwaluwen,

kunnen van deze bebouwing gebruik maken voor hun voortplantingsplaatsen. Zij maken voor hun nestplek gebruik van dakpannen waar zij onder kruipen, te bereiken via nokpannen, gevelpannen, of onder de dakgoot. Ook kleine nissen achter betimmering worden gebruikt.

Er is één vaste rust- en verblijfplaats (horst) aangetroffen in een lariks in het midden van het plangebied aan de westzijde van de N303 in een bosschage (Afbeelding 4). Nesten van andere soorten met jaarrond beschermd nest zijn niet aangetroffen, zoals nesten van roek welke broed in kolonieverband, sperwer of andere soorten.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving
Onder de vogels met jaarrond beschermde leefomgeving vallen soorten die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats die zij het jaar daarvoor hebben gebruikt of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

In deze situatie zijn een aantal vogelsoorten aangetroffen dan wel te verwachten waarvan de functionele leefomgeving (Kader – Functionele leefomgeving) jaarrond beschermd is. Het gaat om soorten als boomklever, boomkruiper, ekster, groene specht, grote bonte specht, ijsvogel, koolmees, spreeuw, zwarte kraai. De boomholtes in de bomen in en rond het plangebied kunnen door een aantal van deze soorten gebruikt worden als nestlocatie.

Kader – Functionele leefomgeving
De functionele leefomgeving van een nest en rustplaats is de omgeving van die plaatsen die nodig is om ze als zodanig te laten functioneren. Een nest kan alleen succesvol functioneren als er voldoende habitat van voldoende kwaliteit aanwezig is om te kunnen voortplanten. Het hele proces van eieren leggen tot en met het opgroeien van de jongen, schuilen en slapen moet er plaats kunnen vinden. Voor de huismus zijn enkele voorbeelden winterharde struiken, droge zandige plekken en een waterbron met dichtbij dekkingsmogelijkheden. Voor soorten met een jaarrond beschermde neststatus geldt dat het omliggende habitat ook van afdoende kwaliteit moet blijven voor het nest om te functioneren. Daarnaast kunnen er zwaarwegende redenen van ecologische aard zijn die bepalen dat een nest én de functionele leefomgeving jaarrond beschermd zijn. Afhankelijk van de lokale staat van instandhouding en de verdere kwaliteit van het leefgebied kunnen elementen die cruciaal zijn voor het nestsucces beschermd zijn.

Overige (broed)vogels
De aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen, struwelen en parken. Onder andere de volgende vogelsoorten kunnen gebruikmaken van het plangebied; houtduif, merel, pimpelmees, roodborst, tjiftjaf, en winterkoning. Binnen het plangebied zijn verschillende nesten aangetroffen van algemeen voorkomende broedvogels.

In de directe omgeving van het plangebied zijn voldoende bomen aanwezig die mogelijk kunnen dienen als alternatieve verblijfplaatsen voor boombewonende soorten die mogelijk verblijfplaats hebben in de te kappen bomen.

5.2.4 Reptielen

Beschermde reptielen, zoals ringslang, levendbarende hagedis en hazelworm, zijn gebonden aan specifieke terreinen. In het plangebied is dergelijk geschikt biotoop zoals heideterreinen, goed ontwikkelde waterlopen, vergaafbare humeuze bosgrond en broeihopen aanwezig. Met name aan de oostkant van de N303 en ter hoogte van het landgoed. Er zijn tevens verspreidingsgegevens bekend van hazelworm en levendbarende hagedis in en rondom het plangebied (NDFF, 2024). Aanwezigheid van deze soorten kan dan ook niet worden uitgesloten. Op basis van de QuickScan kunnen voortplantings- of overwinteringsplaatsen van ringslang niet worden uitgesloten; er zijn op een paar locaties broeihopen aanwezig langs de randen van het plangebied.

5.2.5 Amfibieën

Op basis van de systematiek van de Omgevingswet (hoofdstuk 3) geldt dat voor de in de wet benoemde amfibieën – in geval van schade, verstoring of vernieling van vaste verblijf- of voortplantingsplaatsen een vergunningplicht geldt. Op deze vergunningplicht gelden een aantal uitzonderingen. De provincies kunnen in hun omgevingsverordening een vrijstelling van vergunningplicht bepalen.

Soorten waarvoor een provinciale vrijstelling geldt
In de omgevingsverordening van de provincie Gelderland is voor de volgende (mogelijk) in het plangebied voorkomende amfibieën een vrijstelling van vergunningplicht opgenomen voor ruimtelijke inrichting: bruine kikker, gewone pad, kleine watersalamander, meerkikker, bastaardkikker. Het plangebied kan zowel dienen al land- als waterbiotoop voor deze soorten.

Ten behoeve van de werkzaamheden moet de weg-begeleidende afwateringssloot worden vergraven. Door de sloot voorafgaand aan de werkzaamheden te baggeren, kan geschikt habitat voor vrijgestelde soorten ongeschikt worden gemaakt. In de omgeving zijn voldoende alternatieve verblijfplaatsen aanwezig. De voorkomende soorten kunnen dan zelfstandig een alternatieve locatie vinden.

Soorten waarvoor geen vrijstelling van vergunningplicht geldt
Beschermde soorten amfibieën waarvoor geen vrijstelling geldt, zoals kamsalamander of rugstreeppad, worden uitgesloten in het plangebied vanwege de aanwezige, ongeschikte habitat voor deze soorten. Zo ontbreekt geschikt voortplantingswater als voor rugstreeppad ondiepe, geïsoleerde wateren als poelen zonder vegetatie of goed ontwikkelde poelen voor kamsalamander. Dergelijk open water is ook niet in de directe omgeving van het plangebied aanwezig. Er zijn ook geen verspreidingsgegevens bekend van beschermde amfibieën rondom het plangebied (NDFF, 2024).

5.2.6 Vissen

Binnen het plangebied zijn enkele watervoerende sloten aanwezig. Echter lijken deze niet geschikt als leefgebied voor vissen, gezien ze in de zomermaanden regelmatig droogvallen. Aanwezigheid van (beschermde) vissen kan hierdoor worden uitgesloten. Tevens zijn er geen waarnemingen van beschermde vissen bekend (NDFF, 2024).

5.2.7 Ongewervelden

In de ruime omgeving (het heide terrein ten westen van het plangebied) zijn waarnemingen bekend van de gevlekte witsnuitlibel (NDFF, 2024). Waarnemingen van andere soorten beschermde ongewervelden zoals sierlijke witsnuitlibel, groene glazenmaker, platte schijfhoren en grote weerschijnvlinder zijn niet bekend (NDFF, 2024). Voor deze soorten ontbreekt in het plangebied geschikt habitat dat onder andere bestaat uit venranden, krabbenscheervegetaties, heldere beekjes en aantasting van waardplanten als de boswilg, grauwe wilg en kers. Een essentiële functie kan worden uitgesloten.

5.3 Overige (Rode Lijst) soorten

Naar aanleiding van het veldbezoek en het bureauonderzoek zijn, naast de eerder beschreven soorten of soortgroepen in en rond het plangebied nog een aantal andere soorten te verwachten[1]. Het gaat voor deze

[1] De opsomming in deze paragraaf is gebaseerd op informatie uit het NDFF of bij Eelerwoude bekende informatie of gedane waarnemingen tijdens het veldbezoek. Het kan niet worden uitgesloten dat bepaalde soorten niet zijn opgemerkt, of ten tijde van het veldbezoek niet aanwezig waren of waarvan geen algemeen beschikbare informatie over voorkomen in of rond het plangebied bekend is. Op basis van de zorgplichtbepalingen blijft initiatiefnemer of uitvoerder (een ieder) zelf verantwoordelijk om vooraf na te gaan of bepaalde soorten die op een rode lijst zijn geplaatst nadelige

soorten om een kans dat deze in het plangebied kunnen worden aangetroffen. Voor deze soorten geldt geen vergunningplicht, maar wel de (specifieke) zorgplicht. Het is aan zowel initiatiefnemer alsook de uitvoerders om vooraf na te gaan of de ingrepen gevolgen kunnen hebben voor aangetroffen soorten.

Planten

- Borstelgras
- Broedkelkje
- Kruipbrem
- Klein warkruid
- Oosterse morgenster
- Stekelbrem

Zoogdieren

- Haas
- Konijn

Dagvlinders

- Bruin blauwtje
- Heideblauwtje

Bovengenoemde soorten komen zowel in het plangebied als in de omgeving van het plangebied voor. Door in het inrichtingsplan rekening te houden met verbindingen tussen beide wegbermen door bijvoorbeeld een faunatunnel kunnen barrières voor deze soorten opgeheven worden. Hiermee kan een hogere natuurwaarde gecreëerd worden van de omgeving. Daarnaast kan er door het opstellen van een ecologisch werkprotocol invulling worden gegeven aan de geldende wettelijke zorgplichten.

5.4 Gebieden

Niet stikstof-gerelateerde effecten:
Het plangebied ligt op c.a. 800 meter Natura 2000-gebied De Veluwe. De aard van de voorgenomen werkzaamheden en ontwikkeling maken dat de effecten uitsluitend tot het plangebied of in de zeer directe zone eromheen beperkt blijven. Een nadere toetsing aan het Natura 2000-beleid is niet van toepassing.

Stikstof-gerelateerde effecten
Een stikstofberekening is noodzakelijk om de uitstoot en depositie van stikstof, en de gevolgen daarvan op Natura 2000-gebieden te bepalen. Voor onderhavig project is een dergelijke berekening noodzakelijk. Echter, de gegevens die voor deze berekening noodzakelijk zijn, zijn in deze fase van de ontwikkeling nog niet beschikbaar of nog niet concreet.

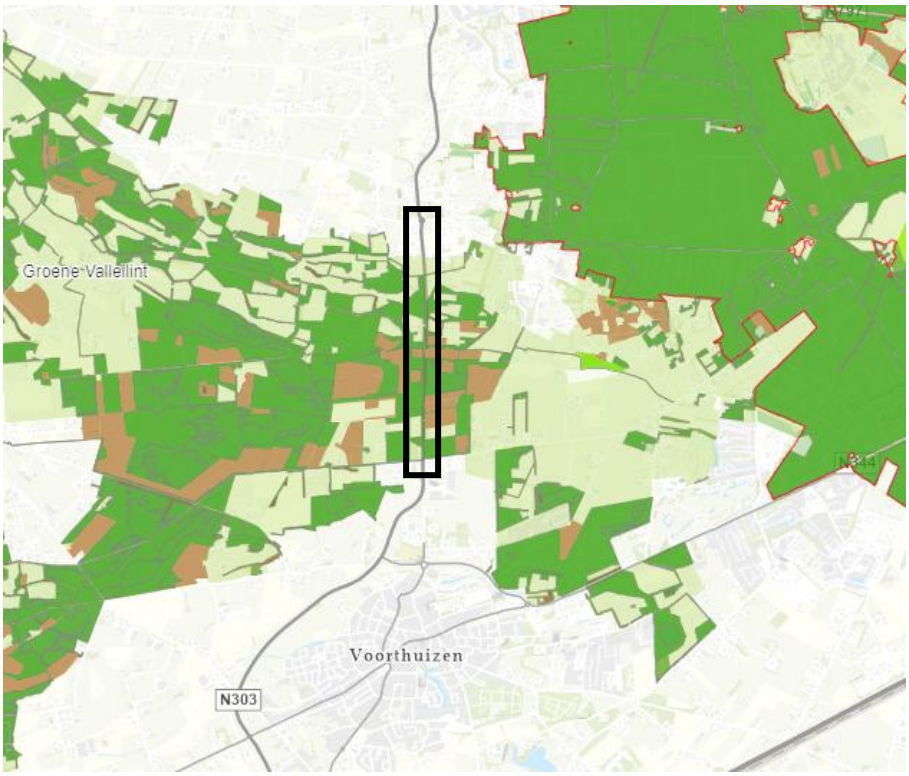
5.5 Houtopstanden

In het plangebied worden buiten de bebouwde kom meerdere bomen gekapt die onderdeel uitmaken van een bomenrij van meer dan 21 bomen, waardoor de bescherming van houtopstanden van toepassing is. Er is sprake van een meldingsplicht en herplantplicht. De uitwerking hiervan maakt geen onderdeel van deze QuickScan.

5.6 Gelders Natuurnetwerk

Het plangebied en de directe omgeving maken onderdeel uit van het GNN en de GO (Afbeelding 4). Ontwikkelingen binnen het GNN en de GO vereisen een toetsing aan de natuurwetgeving. Deze toetsing wordt separaat uitgevoerd en maakt geen onderdeel uit van deze QuickScan.

gevolgen kunnen ondervinden door de uit te voeren activiteit. Is dit het geval dan is degene ook wettelijk verplicht alles te doen wat in zijn of haar macht ligt om deze nadelige gevolgen te voorkomen of – indien dat niet meer mogelijk is – deze gevolgen te niet te doen of te mitigeren. Het niet naleven van deze zorgplicht kan bestuursrechtelijk worden gehandhaafd.

Afbeelding 4: Ligging plangebied ten opzichte van het GNN (groen), Groene ontwikkelingszone (GO; lichtgroen), Natura 2000 (rood omrand) en het plangebied (zwart omrand). Bron: Provincie Gelderland 2024; ESRI 2024

6 Effecten, conclusies en aanbevelingen

6.1 Beschermde soorten

In dit hoofdstuk worden eventuele effecten, op beschermde en vrijgestelde soorten, op beschermde gebieden (Natura 2000 en Gelders Natuurnetwerk) en houtopstanden, als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling beschreven. Tevens wordt de uitvoerbaarheid en haalbaarheid van de plannen beoordeeld. Tot slot worden adviezen gegeven om de plannen natuurinclusiever te ontwikkelen, inrichten en beheren.

6.1.1 Soorten waarvoor vergunningplicht geldt en vrijgestelde soorten

Met de volgende soorten en/of soortgroepen dient rekening te worden gehouden.

Planten

Effecten en conclusies

Vanwege het ontbreken van geschikt habitat zijn beschermde planten op voorhand uit te sluiten. Er is geen sprake van negatieve effecten. Nader onderzoek of een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor beschermde flora is niet noodzakelijk.

Aanbevelingen

Door een corridor te creëren tussen de heideterreinen aan weerszijden van het plangebied kunnen zaden van planten makkelijker worden verspreid. Hierdoor kunnen verspreidingsgebieden worden verbonden en kan zaadverbreiding door dieren worden vereenvoudigd. Daarnaast is het heideterrein aan de oostkant van het plangebied sterk vergrast met pijpenstrootje. Door plaggen toe te passen in het beheer van het gebied, kan het gebied worden verschraalt en kunnen typische heidesoorten weer floreren. Hiermee kunnen ook andere heidetypische soorten zich vestigen, zoals heivlinder, blauwvleugelsprinkhaan etc.

Vleermuizen

Effecten en conclusies

De voorgenomen herinrichting van de N303 zal storing geven met betrekking tot geluid en trillingen. Echter, in de huidige situatie is ook sprake van geluid en trillingen door (vracht)verkeer dat frequent en in grote aantallen van de N303 gebruik maakt. Effecten op eventuele verblijfplaatsen in **gebouwen** rond de N303 door de voorgenomen werkzaamheden, zijn dan ook uit te sluiten.

Door de aanwezigheid van **boomholtes** in de te kappen bomen kunnen verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen als rosse vleermuis, ruige dwergvleermuis en eventueel gewone grootoorvleermuis of watervleermuis niet worden uitgesloten. Met de werkzaamheden worden mogelijk verblijfplaatsen beschadigd en/of vernield. Derhalve is nader onderzoek naar het functioneren van de boomholtes voor vleermuizen nodig.

Het plangebied maakt mogelijk onderdeel uit van een vliegroute voor vleermuizen. Tevens kunnen delen van het plangebied functioneren als foerageergebied, waar dit grenst aan open landschap. Met de kap van de laanbomen is het echter niet de verwachting dat de vliegroute zijn functie verliest, op plekken waar het tracé door het bosgebied loopt. Door het behoud van bos langs beide zijden van de weg blijft deze functie behouden. Langs het noordelijke deel van het tracé valt door de kap mogelijk wel (deel van) een vliegroute weg, door de kap van enkele bomen. Nader onderzoek is nodig langs het tracé enkel ten noorden van het bosgebied, aan de rand van Huinen om aan te tonen dan wel uit te sluiten dat dit deel van de N303 wordt gebruikt als vliegroute en zo ja, door welke soorten.

Het foerageergebied wat mogelijk wordt aangetast betreft gezien de kleinschaligheid van het landschap geen essentieel foerageergebied. In de omgeving zijn ruim voldoende alternatieve foerageerlocaties aanwezig. Derhalve is onderzoek naar de functie van het plangebied als foerageergebied niet aan de orde.

Aanbevelingen

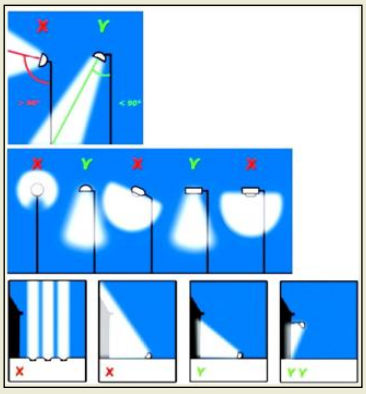
Met betrekking tot het foerageergebied en de vliegroutes van de vleermuizen zullen de werkzaamheden mogelijk negatief effect hebben op de functionaliteit van het gebied, door vernieling van verblijfplaatsen en eventuele toename van verlichting. Door bij de inrichting straatverlichting minimaal toe te passen, en waar er wel van straatverlichting gebruikt wordt gemaakt enkel niet uitstralende armaturen te gebruiken (Kader – Verlichting), wordt ook in de gebruiksfase het effect op vleermuizen geminimaliseerd. Voorafgaand aan het nader onderzoek naar de verblijfplaatsen van vleermuizen adviseren wij om de potentieel geschikte boomholtes en -spleten na te lopen met een boomcamera. Hiermee kan een beter zicht worden gekregen op de daadwerkelijke geschiktheid en kunnen zeer waarschijnlijk een aantal bomen uitgesloten worden als verblijfplaats. Het nader onderzoek kan dan efficiënter in worden gezet.

Kader – Verlichting

Er dient te allen tijde rekening gehouden te worden met verlichting, door verlichting tot een minimum te beperken en directe belichting van de omgeving en onverlichte gebiedsdelen te voorkomen. Om lichthinder te voorkomen en het gebied aantrekkelijker te maken voor vleermuizen kunnen verschillende maatregelen getroffen worden:

- verlichting alleen plaatsen waar het echt nodig is;
- verlichting alleen aan op momenten wanneer het nodig is (dynamische verlichting);
- verlaag de hoogte van de lichtmasten zodat boomkronen onverlicht blijven;
- beperk verstrooiing het licht tot een minimum door gebruik van aangepaste armatuur;
- geen verlichting plaatsen bij in- en/of uitvliegopeningen en vliegroutes.

Hieronder staan enkele voorbeelden om lichtverstrooiing te voorkomen.

Overige zoogdieren

Effecten en conclusies

In het plangebied zijn de volgende niet vrijgestelde zoogdieren te verwachten: eekhoorn, boommarter, steenmarter, bunzing, das. Daarnaast is het plangebied en de directe omgeving geschikt voor kleine marters. Onder meer het vergraven van de sloot kan een negatief effect hebben op enkele verblijfplaatsen van kleine marters en/of foerageerhabitat. Boombewonende zoogdieren kunnen gebruik maken van boomtoppen om over de weg te migreren, of zich ophouden in boomholtes. Door de kap valt deze migratieroute en verblijfsfunctie weg. Daarnaast zijn er twee eekhoornverblijfplaatsen gevonden in het kronendak. Deze vallen weg door de kap. Voor eekhoorn dienen mitigerende maatregelen genomen te worden voor het wegvallen van de nestlocaties, evenals voor het behouden van de functie van het kronendak als migratieroute.

Het wegtracé en de bermen zijn geen geschikt foerageergebied voor de das. Tevens zijn er geen wissels over het wegtracé aangetroffen tijdens het veldbezoek. Ook zijn er vanaf de weg geen dassenburchten, of dassentunnels waargenomen. Er zijn wel waarnemingen van dassen bekend in de directe omgeving van het plangebied. De aanwezigheid van dassenburchten in de omgeving van het plangebied is derhalve aannemelijk. Of de voorgenomen werkzaamheden negatieve invloed zullen hebben op vaste verblijfplaatsen van de das kan niet worden uitgesloten en moet blijken uit een nadere analyse van de locatiegegevens van burchten. Hiervoor kan de lokale dassenwerkgroep betrokken worden.

Aanbevelingen
Door het realiseren van één of meerdere faunapassages onder de weg door kunnen (kleine) grondgebonden zoogdieren veilig de weg passeren, deze passages functioneren het beste op plekken waar al bestaande passages zijn. Hiervoor dient de locatie afgestemd te worden met een ecologisch deskundige. Dergelijke tunnels kunnen goed gecombineerd worden met een passage voor watergebonden diersoorten.
Om migratie van boombewonende soorten door het kronendak over de weg heen mogelijk te houden worden eekhoorn-/boommarterbruggen geadviseerd in de vorm van touwen of netten die tussen bomen aan weerszijden van weg gespannen worden. Hiermee blijft een veilige oversteek mogelijk en blijven de leefgebieden aan weerszijden van de weg met elkaar verbonden. Met de geplande snelheidsverlaging kunnen grote zoogdieren veiliger over de weg passeren dan in de huidige situatie. Hiermee kan het plangebied in de toekomst geschikt worden voor grotere zoogdieren zoals edelhert en wild zwijn.

Gezien de hoge onderzoeksinspanning en de aan zekerheid grenzende aanwezigheid van kleine marterachtigen adviseren wij om direct over te gaan op een vergunningsaanvraag voor kleine marterachtingen op basis van een habitatgeschiktheidsbeoordeling, in plaats van eerst nader onderzoek uit te voeren.

Broedvogels
Effecten en conclusies
Jaarrond beschermde nesten -- gebouwbewonende soorten
De werkzaamheden kunnen mogelijk verstorende werking hebben op vogels met jaarrond beschermde nesten buiten het plangebied. De opstallen en bebouwing zijn van voldoende afstand van de werkzaamheden dat (mogelijke) voortplantingslocaties niet worden beschadigd of vernield. Bij de uitvoering is sprake van verstoring door geluid en mogelijk trillingen. Echter, op basis van de afstand tussen werkzaamheden en mogelijke rust- en verblijfplaatsen, kunnen verstorende invloeden worden uitgesloten voor de gebouw bewonende vogelsoorten als uilen, huismussen en eventueel gierzwaluw. Mogelijk dat het plangebied wel onderdeel uit maakt van het leefgebied voor deze soorten. Echter zal deze functie niet essentieel zijn, gezien de ligging in een groene omgeving. Derhalve is er geen sprake van noodzaak tot nader onderzoek naar gebouwbewonende soorten.

Jaarrond beschermde nesten -- roofvogels
In het plangebied is één roofvogelnest waargenomen, waar vermoedelijk buizerd gebruik van maakt. Deze nestlocaties zijn jaarrond beschermd. Roofvogels zijn zeer verstoringsgevoelig, en ondervinden mogelijk nadelige effecten van de werkzaamheden door trillingen en geluid. Nader onderzoek is aan de orde naar de functie van deze verblijfslocatie. Hieruit zal blijken of het nest in gebruik is en of er maatregelen genomen dienen te worden. Enkel bij werkzaamheden tijdens het broedseizoen dienen er maatregelen genomen te worden om verstoring te voorkomen.
Andere soorten met jaarrond beschermde nesten zijn niet waargenomen, en worden ook niet verwacht (NDFF, 2024). Nader onderzoek voor andere soorten is niet aan de orde.

Jaarrond beschermde functionele leefomgeving (cat. 5).
Het plangebied maakt deel uit van de functionele leefomgeving van een groot aantal soorten. Onder meer spechten, boomkruipers, boomklevers en mezen kunnen gebruik maken van de boomholtes die gevonden zijn in de te kappen bomen. Door de kap zal er echter beperkt verlies van leefgebied optreden voor deze soorten,

omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig is in de directe omgeving van het plangebied. In geval van het kappen van bomen tijdens het broedseizoen dienen de bomen te worden getoetst op aanwezigheid van boomholtebroeders. Bij bomenkap buiten het broedseizoen is dit niet het geval, dan is er geen sprake van noodzaak tot nader onderzoek.

Overige vogelsoorten
Daarnaast zijn het plangebied zijn een groot aantal nesten van algemene broedvogels waargenomen, waarvan enkele nesten in te kappen bomen gevonden zijn. Voor deze soorten zijn in de omgeving voldoende alternatieve nestmogelijkheden en leefgebied aanwezig. Genoemde soorten zijn bovendien goed in staat alternatieve nestplaatsen te vinden. De geplande werkzaamheden zullen derhalve geen significant negatief effect hebben op de staat van instandhouding van deze soorten. Compenserende maatregelen of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit is om deze redenen dan ook niet aan de orde.

Aanbevelingen
Alle vogelsoorten in Nederland zijn beschermd onder de Omgevingswet. Voor alle beschermde inheemse (ook algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen of beschadigen, alsook op het wegnemen van nesten van vogels. Daarnaast is het verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de verstoring niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Door verstorende werkzaamheden buiten het broedseizoen[2] uit te voeren kan in veel situaties worden voorkomen dat gehandeld wordt in strijd met deze verbodsbepaling. De periode van 1 maart tot 15 juli wordt over het algemeen beschouwd als broedseizoen. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn mogelijk indien door een ecologisch deskundige middels een broedvogelinspectie is vastgesteld dat er met deze werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord. Op basis van de Omgevingswet zijn alle bewoonde vogelnesten beschermd, ongeacht het tijdstip van het jaar en ongeacht de zeldzaamheid van de soort. Voor vogels jaarrond beschermde nesten dient de functie van het nest bepaald te worden, om verstoringseffecten in kaart te kunnen brengen.

Reptielen
Effecten en conclusies
In het plangebied, en in de directe omgeving zijn waarnemingen bekend van levendbarende hagedis en hazelworm. Daarnaast kan de aanwezigheid van ringslang niet worden uitgesloten vanwege aanwezigheid van potentiële overwinterings-/voorplantingsplaatsen onder varens. Vanwege het vergraven van delen van de sloot langs de weg en het op enkele plekken omleggen van het fietspad kunnen negatieve effecten op reptielen niet worden uitgesloten. Nader onderzoek is aan de orde langs de delen van het tracé waar deze werkzaamheden voor ogen zijn.

Aanbevelingen
Door in de omgeving van het plangebied broeihopen te realiseren kunnen negatieve effecten (het verlies van (voorplantings)habitat) op reptielen als ringslang en hazelworm gemitigeerd worden. Daarnaast kunnen door het realiseren van takkenhopen op zonnige locaties zonplekken en voorplantingshabitat worden gecreëerd voor levendbarende hagedis. Met deze maatregelen kan tevens een verbetering van het habitat worden gerealiseerd, wat kan dienen als compensatie voor verliezen volgend uit de werkzaamheden.

[2] In het kader van de Omgevingswet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 1 maart tot 15 juli.

Amfibieën

Effecten en conclusies

In het plangebied en in de directe omgeving zijn geen beschermde amfibieën aangetroffen. Wel kan de aanwezigheid van andere amfibieën, zoals gewone pad, bruine en groene kikker spec. niet worden uitgesloten. Echter leiden de werkzaamheden niet tot aantasting van het essentieel leefgebied van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied beschikbaar blijft in de omgeving en de invloedsfeer zeer beperkt is. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor amfibieën is niet noodzakelijk.

Aanbevelingen

Voor alle soorten die niet onder andere beschermingsregimes vallen geldt een (specifieke) zorgplicht. In het kader van deze zorgplicht wordt geadviseerd om de werkzaamheden aan de oever en watergang uit te voeren wanneer de larven zijn volgroeid, tussen augustus en maart. Tevens wordt geadviseerd om de te vergraven sloot ongeschikt te maken voor amfibieën door middel van het verwijderen van bladmateriaal en modder in de watergang. Hierdoor zal de watergang ongeschikt worden gedurende de werkzaamheden. Na de werkzaamheden kan met verflauwing van de oever een gradiënt worden gecreëerd ten behoeve van amfibieën. Tevens kan er in de omgeving natte omstandigheden worden gecreëerd door het maaiveld te verlagen en maatregelen te nemen om water vast te houden.

Vissen

Effecten en conclusies

In het plangebied worden geen beschermde, en niet beschermde vissoorten verwachte vanwege de ongeschiktheid van het habitat, door regelmatig droogvallen in de zomerperiode. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor beschermde vissen is niet noodzakelijk.

Aanbevelingen

Door waterlopen rond het plangebied te verbinden en water vast te houden in deze waterlopen (permanent watervoerend) kan het plangebied en de directe omgeving geschikt worden gemaakt voor vissen.

Ongewervelden

Effecten en conclusies

In de ruimte omgeving van het plangebied is gevlekte witsnuitlibel aangetroffen (> 2km afstand). Daarnaast zijn er tijdens het veldbezoek meerdere groeiplaatsen van kamperfoelie aangetroffen, dit is de waardplant van de kleine ijsvogelvlinder. Deze groeiplaatsen zijn echter op genoeg grote afstand van het tracé en zullen niet verwijderd worden tijdens de werkzaamheden. Daarnaast is de afstand tot het plangebied te groot voor een negatief effect van de gevlekte witsnuitlibel. Andere beschermde ongewervelden zijn niet aangetroffen. Derhalve is er geen sprake van negatieve effecten op beschermde ongewervelden. Nader onderzoek of het aanvragen van een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit voor beschermde ongewervelden is daarom niet noodzakelijk

Aanbevelingen

Door waardplanten als boswilg, grauwe wilg, sleedoorn en kamperfoelie aan te planten ontstaat geschikt habitat voor beschermde soorten als de grote weerschijnvlinder, sleedoornpage en kleine ijsvogelvlinder. Hiermee kan een impuls worden gegeven aan het leefgebied van deze soorten en kan de natuurwaarde van het plangebied verhoogd worden. Door het creëren van een heidecorridor kunnen tevens heidegebonden soorten het plangebied betrekken en kan het plangebied functioneren als “stepping stone” voor vele diersoorten.

6.1.2 Soorten waar specifieke zorgplicht op van toepassing is

Effecten en conclusies

Het is aannemelijk dat in het plangebied de volgende (Rode lijst) soorten worden aangetroffen:

Planten

- Borstelgras
- Broedkelkje
- Kruipbrem
- Klein warkruid
- Oosterse morgenster
- Stekelbrem

Zoogdieren

- Haas
- Konijn
-

Dagvlinders

- Bruin blauwtje
- Heideblauwtje

Het gaat allen om soorten welke op een Nederlandse Rode lijst zijn geplaatst, maar waarvoor geen specifieke verplichting geldt voor een omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit. Deze soorten zijn gebonden aan specifieke terreinen en/of terreinomstandigheden, zoals heidevelden. De voorgenomen werkzaamheden kunnen mogelijk negatieve effecten hebben op het voorkomen van deze soorten. Door te voldoen aan de zorgplichteis kunnen deze effecten worden geminimaliseerd.
De zorgplicht houdt in dat dan passende preventieve maatregelen getroffen moeten worden om deze nadelige gevolgen te voorkomen. Of, indien dat niet mogelijk is, er passende herstelmaatregelen worden genomen.
Voor deze soorten wordt geadviseerd om vooraf en tijdens de voorgenomen werkzaamheden of activiteiten een ecologisch specialist in te schakelen die u kan adviseren op welke wijze nadelige gevolgen kunnen worden voorkomen en/of welke passende (herstel) maatregelen nodig of mogelijk zijn. Zie ook paragraaf 3.7. en artikel 11.6 van het Bal.

Aanbevelingen
Voor deze soorten geldt dat bij de voorbereiding en ook bij de aanlegwerkzaamheden de in de wet opgenomen specifieke zorgplichten worden nageleefd. Zie hiervoor paragraaf 3.3. Wanneer dit aan de orde is wordt geadviseerd om het aantreffen van deze soorten in het plangebied én de door verantwoordelijke personen of organisaties getroffen maatregelen om schade aan deze soorten te voorkomen of te beperken goed te documenteren en vast te leggen. De specifieke zorgplichten kunnen niet alleen bestuursrechtelijk, maar ook strafrechtelijk worden gehandhaafd.

6.2 Bescherming gebieden

Niet-Stikstof-gerelateerde effecten
Het plangebied is gelegen op c.a. 800 meter van Natura 2000-gebied De Veluwe. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied en de lokale aard van de werkzaamheden kunnen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelstellingen worden uitgesloten. Een toetsing van niet stikstof-gerelateerde effecten is daarom niet noodzakelijk.

Stikstof-gerelateerde effecten
Bij de aanlegfase wordt door bouwmachines en ander materieel stikstof uitgestoten. In de gebruiksfase neemt mogelijk de uitstoot van stikstof toe door een toename van het aantal rijbewegingen. Zowel voor de bouw-/aanlegfase als de gebruiksfase is dan ook een stikstofberekening noodzakelijk. Een stikstofberekening is geen onderdeel van deze ecologische QuickScan.

6.3 Bescherming houtopstanden

De bomen in het plangebied vallen onder de definitie ‘houtopstand’ onder de Omgevingswet, daarom is een nadere toetsing voor provinciale regelgeving met betrekking tot houtopstanden noodzakelijk. Mogelijk is een gemeentelijke kapvergunning benodigd. Deze informatie kan worden opgevraagd bij de gemeente Nijkerk en de gemeente Putten. Voor het kappen van de bomen dient mogelijk gecompenseerd te worden. Wij adviseren om rekening te houden met een 1 op 1 herplant plicht. Deze herplant dient gedaan te worden in de nabije

omgeving van het plangebied. Hierbij kan gedacht worden aan het realiseren van een wildwal of het herinrichten van een agrarisch perceel tot natuurperceel met boombeplanting. In de directe omgeving lenen zich een aantal percelen voor dit doel. Hiervoor dient overlegd te worden met de perceeleigenaren.

6.4 Geldersch Natuurnetwerk

De ontwikkeling is niet in strijd met het omgevingsplan maar het plangebied ligt binnen het GNN en de Groene ontwikkelingszone (GO). Met uitvoering van het plan neemt het areaal van het GO mogelijk af en kunnen kernkwaliteiten worden aangetast. Een toetsing aan het natuurbeleid is daarom noodzakelijk.

6.5 Geldigheid rapportage

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

Literatuurlijst

- Dietz, C., Helversen, O. van, & Nill, D. (2011). Vleermuizen: Alle soorten van Europa en Noordwest-Afrika. Utrecht, Nederland: De Fontein & Tirion Uitgevers.
- ESRI Nederland (2021). https://www.esri.nl/nl-nl/home
- Limpens, H., P. Twisk & G. Veenbaas (2004). Met vleermuizen overweg. Brochure over vleermuizen en de wijze waarop bij planning, aanleg, reconstructie en beheer van wegen praktische invullingen kan worden gegeven aan de wettelijke zorgplicht voor vleermuizen. Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft/ Zoogdiervereniging, Arnhem.
- Ministerie van Economische Zaken (2016). Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen. Ministerie van Economische Zaken, versie 1.3.
- NDFF (2021). Nederlandse Databank Flora en Fauna. https://www.ndff.nl/
- Provincie Gelderland (2024). Kaart: Ontwikkeling van het landelijk gebied. ArcGIS.com. (d.d. mei 2024)

Soortinformatie:
- www.floravannederland.nl

Waarnemingen:
- ndff-ecogrid.nl

Soorten:
- Bij12 (2017). Kennisdocument Buizerd *Buteo buteo*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (2017). Kennisdocument Das *Meles meles*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (2017). Kennisdocument Gewone grootoorvleermuis *Plecotus auritus*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (2017). Kennisdocument Kerkuil *Tyto alba*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (2017). Kennisdocument Levendbarende hagedis *Zootoca vivipara*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (2017). Kennisdocument Rosse vleermuis *Nyctalus noctula*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.
- Bij12 (2017). Kennisdocument Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*. Bij12, versie 1.0, Utrecht.

Bijlage 1 Wettelijk kader natuurwetgeving

Bescherming van soorten

Zorgplicht

In de Omgevingswet is in artikel 1.7 een omschrijving opgenomen over de algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat iedereen verantwoordelijk is voor een veilige en gezonde leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld, maar kan bestuursrechtelijk wel worden gehandhaafd. Daarnaast is in artikel 1.7a van de Omgevingswet ook een algemeen verbod opgenomen. Daarin is vastgelegd dat het verboden is om een activiteit te verrichten of na te laten als daardoor aanzienlijke nadelige gevolgen voor de fysieke leefomgeving (dreigen te) ontstaan. Het betekent bijvoorbeeld dat het verboden is onnodig dieren en planten te doden, wanneer er redelijkerwijs een andere oplossing voor is, bijvoorbeeld de dieren te verplaatsen naar een ander gebied.

Beschermingsregimes

Op het onderdeel soortbescherming deelt het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet soorten in drie beschermingsregimes in:

1. **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn**
   Alle vogels cf. artikel Vogelrichtlijn
2. **Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn**
   Soorten uit Bijlage IV Habitatrichtlijn, Bijlage I en II van het Verdrag van Bern en Bijlage II van het Verdrag van Bonn. In de bijlagen van de Verdragen van Bern en Bonn worden ook vogels genoemd[3].
3. **Beschermingsregime "andere soorten"**
   Soorten die uit nationaal oogpunt bescherming behoeven.

Elk van deze beschermingsregimes heeft zijn eigen verbodsbepalingen en vereisten voor vrijstelling of vergunning van de verboden.

Verbodsbepalingen

De Omgevingswet gaat uit van het 'nee, tenzij-principe'. In de wet worden ten aanzien van de beschermde soorten een aantal verbodsbepalingen genoemd (figuur 1). De verbodsbepalingen zijn gekoppeld aan het beschermingsregime van de soort (resp. Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn of de groep 'Overige soorten'). Dat betekent dat deze verbodsbepalingen niet overtreden mogen worden, tenzij voor de soort(en):

- een vrijstelling van vergunningplicht geldt;
- er gewerkt wordt met een goedgekeurde Gedragscode (feitelijk een collectieve vergunning);
- de activiteit deel uitmaakt van een vastgesteld programma;
- een vergunning is verkregen.

[3] De brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016 impliceert dat de bescherming uit de Vogelrichtlijn prevaleert boven de bescherming van vogels uit de verdragen van Bonn en Bern

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Figuur 1. Overzicht verbodsbepalingen Wet Natuurbescherming (bron: brochure 'Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen', versie 1.3. Ministerie van EZ, december 2016).

Om af te mogen wijken van de verbodsbepalingen (en deze toch te mogen overtreden) via een vergunning of een vrijstelling moet aan drie criteria worden voldaan:

1. er is geen andere bevredigende oplossing voor de handeling (=alternatievenafweging);
2. de afwijking is gebaseerd op een in de wet genoemd belang (b.v. openbare veiligheid of volksgezondheid);
3. de ingreep of handeling mag geen afbreuk doen aan en/of verslechtering betekenen voor de staat van instandhouding van de soort.

Als aan (alle) drie deze vereisten voldaan is, kan een vergunning worden verleend. Voor een aantal handelingen zijn bovendien vrijstellingen mogelijk in de vorm van een provinciale verordening of een (goedgekeurde) gedragscode.

Voorgaand figuur geeft een overzicht van de verbodsbepalingen per beschermingsregime. De verbodsbepalingen voor de groep van overige, 'nationale' soorten zijn geïnspireerd op de Habitatrichtlijn en op een aantal punten versoepeld. Zo is het opzettelijk verstoren van beschermde soorten (en hun verblijfplaatsen) uit deze groep van overige soorten niet langer verboden. Wel is het nog steeds verboden om vaste verblijfplaatsen van dieren onder dit beschermingsregime opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Voor vogels geldt dat verstoren niet verboden is als de verstoring maar niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de soort (*artikel 5.1, lid 2 onder g Ow gelezen in samenhang met § 11.2 Bal*). Het beschadigen van in gebruik zijnde vogelnesten tijdens het broedseizoen blijft verboden, maar het verstoren dus niet meer, tenzij er sprake is van een wezenlijke invloed op de staat van instandhouding van de specifieke soort(en). Het is aan de initiatiefnemer om zich op de hoogte te (laten) stellen, en waar nodig aan te tonen, dat de op zich verstorende activiteit geen bedreiging vormt voor de staat van instandhouding van de betreffende vogelsoort.

Tot slot geldt het opzettelijk doden of vangen en het verbod om vaste verblijfplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te vernielen of beschadigen, niet voor bosmuis, huisspitsmuis of veldmuis in of op gebouwen of de daarbij behorende erven of roerende zaken (*artikel 11.54 lid 2 sub a Bal*).

Andere bevredigende oplossing(en)
De initiatiefnemer moet aantonen en beargumenteren dat er geen andere bevredigende oplossingen zijn waardoor overtreding van de verbodsbepaling(en) kan worden voorkomen, bijvoorbeeld door planaanpassing of het aanpassen van de uitvoeringsperiode. Het is aan het bevoegd gezag (doorgaans dus de provincie) om de alternatieve oplossingen te beoordelen en hierover te besluiten. De onderbouwing moet gebaseerd zijn op objectieve en controleerbare gegevens.

Belangen
Voor de soorten die beschermd zijn onder de Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn kan alleen vergunning worden verleend op grond van de in deze richtlijnen genoemde belangen. Voor de groep van overige, nationaal beschermde soorten wordt uitgegaan van de in de Habitatrichtlijn genoemde belangen, plus een aantal aanvullende belangen. In het Kader - Wettelijk Belang wordt een overzicht gegeven van deze belangen.

Staat van instandhouding van de soort
Tot slot moeten de effecten van de voorgenomen handeling(en) worden beoordeeld aan de staat van instandhouding (SvI) van de soort. Zie ook kader – Staat van instandhouding. De SvI varieert per soort en per handeling, en is niet vastgelegd in de wet. Een handeling op een zeldzame beschermde soort zal eerder leiden tot een negatief effect op de SvI dan bij een algemene soort. Belangrijk is ook de trend (aantalsontwikkeling) en de ruimtelijke verspreiding van de soort. Bij de beoordeling moet rekening worden gehouden met cumulatieve (versterkende) effecten, bijvoorbeeld door andere handelingen of ontwikkelingen in de omgeving en met reeds verleende vergunningen voor dezelfde populaties van deze soort(en). Bij de beoordeling mogen compenserende en mitigerende (verzachtende) maatregelen worden betrokken. Het ecologische toetsingscriterium verschilt per beschermingsregime. Om te beoordelen of aan deze criteria wordt voldaan, moet inzicht worden gegeven in:
1. de SvI (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijke verspreidingsgebied);
2. het effect van de handeling of ontwikkeling op de soort.

Kader - Staat van instandhouding
- **Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn:** “De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort”.
- **Beschermingsregime soort Habitatrichtlijn:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.
- **Beschermingsregime Overige soorten:** “Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan”.

Voorkomen van overtreding verbodsbepalingen
In sommige situaties kunnen maatregelen worden getroffen waardoor negatieve effecten en overtreding van de verbodsbepalingen van het natuurbeschermingsrecht onder de Omgevingswet kunnen worden voorkomen. Bijvoorbeeld door de kap van bomen met broedende vogels uit te stellen tot na de broedtijd. Al kan de boom ook een nest bevatten van een vogelsoort waarbij het nest jaarrond beschermd is, waardoor overtreding niet kan worden voorkomen. Het plannen van werkzaamheden buiten de kwetsbare periode(n) van beschermde soorten is een veel toegepaste maatregel. Andere mogelijkheden om overtreding te voorkomen zijn wellicht het aanpassen van de werkvolgorde, gebruik te maken van andere apparatuur of de werkzaamheden te faseren in ruimte en tijd (zoals in het voorbeeld).

Vrijstellingen
Onder de Omgevingswet is niet altijd een vergunning nodig bij handelingen die leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen in de wet. Dit zijn bijvoorbeeld de provinciale vrijstellingen en de gedragscodes. Ook kan er sprake zijn van een vrijstelling als de handeling is opgenomen in een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of programma in het kader van een programmatische aanpak. Tot slot kan het Rijk voor handelingen en activiteiten waarvoor zij bevoegd gezag is een vrijstelling geven in de vorm van een Ministeriële Regeling. Vrijstellingen kunnen alleen gelden voor de verbodsbepalingen en de voorwaarden zoals genoemd bij de verschillende beschermingsregimes.

Provinciale verordening
Provinciale Staten kunnen vrijstelling van de verbodsbepalingen verlenen. Zo zijn met een provinciale verordening een aantal vooral algemeen voorkomende en beschermde zoogdieren vrijgesteld van de vergunningplicht. Door deze mogelijkheid ontstaan echter wel verschillen in de bescherming van soorten tussen de verschillende provincies.

Programmatische aanpak
De Omgevingswet biedt de mogelijkheid om een programmatische aanpak toe te passen. Een dergelijk programma kan zowel door het Rijk als door provincies worden opgesteld. Onder de Flora en faunawet en Wet natuurbescherming is reeds ervaring opgedaan met een dergelijke programmatische aanpak. Tevens is voor een aantal grootschalige ontwikkelingen en plangebieden een generieke vergunningen verleend. Het biedt de mogelijkheid om door middel van een actieve leefgebiedenbenadering te streven naar een betere verbinding tussen economie en ecologie.

Beheerplan Natura 2000-gebied
Tot slot zijn handelingen die onderdeel uitmaken van een beheerplan voor een Natura 2000-gebied of een programmatische aanpak vrijgesteld, mits de handelingen zijn getoetst aan de criteria voor afwijking van de soortenbeschermingsregimes.

Kader - Wettelijk Belang

Voor vogels beschermd onder de **Vogelrichtlijn** kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;
- in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;
- ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;
- ter bescherming van flora en fauna;
- voor onderzoek en onderwijs, het uitzetten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt;
- om het vangen, onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan.

Voor soorten beschermd onder de **Habitatrichtlijn**, het **Verdrag van Bern** of het **Verdrag van Bonn** kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- in het belang van de bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats;
- ter voorkoming van ernstige schade aan met name de gewassen, veehouderijen, bossen, visgronden, wateren of andere vormen eigendom;
- in het belang van volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- voor onderzoek en onderwijs, repopulatie of herintroductie van deze soorten, of voor de daartoe benodigde kweek, met inbegrip van kunstmatige vermeerdering van planten, of
- om onder strikt gecontroleerde omstandigheden mogelijk te maken op selectieve wijze en binnen bepaalde grenzen een beperkt, bij de vergunning of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde dieren van de aangewezen soort te vangen, onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de vergunning of vrijstelling vastgesteld aantal planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben.

Voor **andere 'nationaal' beschermde soorten** kan vergunning worden verleend op grond van de volgende belangen:

- de belangen die gelden voor soorten van de Habitatrichtlijn zoals hierboven genoemd;
- in het kader van de ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied;
- ter voorkoming van schade en overlast, met inbegrip van schade aan sportvelden, schietterreinen, industrieterreinen, kazernes of begraafplaatsen;
- ter beperking van de omvang van de populatie van dieren, in verband met door deze dieren ter plaatse en in het omringende gebied veelvuldig veroorzaakte schade of in verband met de maximale draagkracht van het gebied waarin de dieren zich bevinden;
- ter voorkoming of bestrijding van onnodig lijden van zieke of gebrekkige dieren;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of bosbouw;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
- in het kader van bestendig beheer of onderhoud van landschappelijke kwaliteiten van een bepaald gebied;
- in het algemeen belang van de betreffende soort.